

БОТАНІКА

УДК 58 (477.46) (092)

doi: 10.25128/2078-2357.22.3.1

Т. В. МАМЧУР

Уманський національний університет садівництва
вул. Інститутська, 1, м. Умань, Черкаська область, 20300
e-mail: udau@udau.edu.ua, mamchur-tv@ukr.net

ІСТОРИЧНА ГЕРБАРНА КОЛЕКЦІЯ В. М. ЧЕРНЯЄВА В ГЕРБАРІЇ УМАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА (UM)

У статті охарактеризовано вклад відомого українського вченого Василя Матвійовича Черняєва в розвиток ботанічної науки та гербарної справи, а також наведено його короткі біографічні дані.

Серед фондів гербарію (UM) учнів Уманського училища землеробства та садівництва (правонаступник Уманський національний університет садівництва) відзначено цінну історичну колекцію ексикат Herbarium Florae Rossicae (1897–1907 рр., 1920 гербарних зразків (г.з.)). Встановлено, що в серійних випусках колекції ексикату були залучені учні училища, які представили тодішню флору Уманщини (Київська губернія). Також є збори ексикат відомого німецького флориста, колекціонера ліхенолога, міколога та бріолога L. G. Rabenhosta (181 г.з., датовані 1801, 1803 рр.) та В. М. Черняєва (29 г.з., 1860, 1864 рр.). Опрацьовані збори дендрофлори В. М. Черняєва представлені десятьма родинами відділу Angiospermae: Anacardiaceae, Betulaceae, Cornaceae, Fagaceae, Moraceae, Rhamnaceae, Rosaceae, Salicaceae, Sapindaceae. Серед них особливої уваги заслуговують види *Morus alba* L., *Quercus robur* L., *Rhamnus cathartica* L., які належать до рослин з лікарськими властивостями (Hb. medic. Hipp. Cerniaew).

За архівними матеріалами музею університету та раритетними стародруками бібліотеки встановлено, що збережена історична колекція входила до складу «Основний гербарій Уманського училища землеробства і садівництва» та слугувала матеріалом у підготовці фахівців-садівників у процесі вивчення навчальних дисциплін «Ботаніка» та «Декоративне садівництво».

Досліджено історичні віхи наукового життя В. М. Черняєва як відомого науковця, який у період роботи (1825–1859) створив ботанічні курси, завідував ботанічним садом Харківського університету та вдосконалював започатковану гербарну справу. Його гербарні збори, які нині зберігаються в гербарних установах (CWU, KW, MSUD) було закуплено в навчальні заклади або ж ймовірно це власний дарунок природодослідника.

У гербарних зборах В. М. Черняєва за опрацьованими етикетками не вказано місце зростання рослин, а лише роки збору, таксони та прізвище колектора. Тому необхідно вважати,

що збори зорієнтовані на дослідження флори околиць Харківщини (1860, 1864 рр.), у період виходу на заслужений відпочинок (з 1860 р.).

Таксономічну належність гербарних зборів складено за абетковим порядком таксонів і перевірено за сучасною ботанічною номенклатурою «World Flora Online», оскільки деякі назви мають синоніми або ж відсутні і на цей час не мають офіційного визнання. Створено первинну базу даних, присвоєно інвентаризаційний номер, засвідчено аркуші розробленим штампом із назвою «Науковий гербарій Уманського національного університету садівництва-Scientific Herbarium Uman National University of Horticulture (UM)» зареєстровано в 2016 р. у міжнародній базі даних Index Herbariorum (New York).

Тому науковий гербарій Уманського національного університету садівництва (UM) з його історичними колекціями заслуговує на увагу науковців та може заслужено зайняти чільне місце серед провідних гербарних установ України.

Ключові слова: В. М. Черняєв, гербарні зразки, іменні колекції, дендрофлора, лікарські рослини, гербарій (UM).

Василь Матвійович Черняєв (1794–1871) – ботанік, дослідник флори України, професор Харківського університету. Його талановитість як природодослідника була помічена ще з юних років навчання в університеті. Своє подальше життя він пов'язав із викладацькою та лікарською діяльністю. Так, у 1820 р. його було затверджено у званні лікаря, працював проректором при кафедрі нормальної анатомії медичного факультету Харківського університету.

Навесні він здійснював ботанічні експедиції середніми й південними широтами тодішньої Російської імперії для вивчення флори і збору гербарію, працював із відомим ботаніком Ф. Біберштейном, брав участь у складанні третього тому Таврійсько-кавказької флори. Підвищував свій фаховий рівень за кордоном у Богемії та Австрії (1821–1825), вивчаючи гербарні колекції професорів Вільденова і Жакена. Слухав лекції у Парижі найвизначніших дослідників природи – Жюссє, Кюв'є, Дюмеріль, Жоффруа Сент-Ілера, Ламарка. Багато часу присвячував вивченню чисельної колекції рослин Ботанічного королівського саду в Парижі (фр. Jardin des plantes). У Берлінському університеті слухав лекції з ботаніки та зоології (1824) [3].

У період роботи (1825–1859 рр.) створив ботанічні курси, мав однодумців та учнів, завідував ботанічним садом Харківського університету, усіляко вдосконалював започатковану гербарну справу, яка і на сьогодні історично зберігає та примножує його цінні збори у фондах (CWU). В. М. Черняєва згадують як відмінного лектора, котрий доступно й просто пояснював складні наукові питання, демонстрував живий природний матеріал та здійснював численні екскурсії в природу. Студенти любили професора за його простоту, товарицькість та живий і веселий характер.

Матеріали і методи досліджень

Нами було проаналізовано за літературними джерелами біографічні матеріали відомого українського ботаніка Василя Матвійовича Черняєва, його іменну колекцію у фондах історичного гербарію УНУС (UM). Опрацьовано назви за сучасною ботанічною номенклатурою (World Flora Online) [6]. Метою публікації було, насамперед, ознайомлення з віднайденою історичною колекцією рослин (у ботанічній (бінарній) номенклатурі зі скороченням «Czern.») у тому числі лікарських («Herb. medic.»).

Результати досліджень та їх обговорення

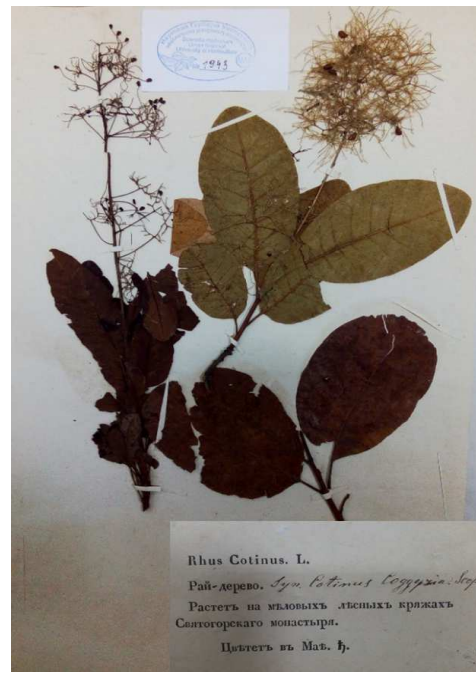
Флористичні експедиції з вивчення рослин України В. М. Черняєв здійснював упродовж тривалого періоду роботи та й після звільнення з Харківського університету у 1859 році. Унаслідок цього було зібрано численні гербарні колекції, зокрема, у гербарій (CWU) наявні види з частин зарубіжних країн; Європейської та Азійської частин Російської імперії; України і прилеглих до неї місцевостей. Збори флори України (понад 1700 видів рослин, у тому числі 17 нових) на сьогодні зберігаються в Інституті ботаніки імені М. Г. Холодного НАН України (KW) [1].

Опрацьовані гербарні зразки мають лише стислі описи, проте, незважаючи на це, його працею «Конспект растений, дикорастущих и разводимых в окрестностях Харькова и на Украине» користуються фахівці ще й дотепер як довідником з вивчення цієї флори.

У науковому гербарії (УМ) за етикетками опрацьовано ексикати В. М. Черняєва у невеликій кількості (29 г.з.), які представлено деревними породами (рис. 1). Серед них відзначено *Morus alba* L., *Quercus robur* L. та *Rhamnus cathartica* L. (Hb. medic. Hipp. Czerniaew), тобто лікарські рослини. Гербарні зразки останнього були розміщені на аркушах паперу формату 22,3×25,7 см. Опрацювання колекції було здійснено першим куратором гербарію Т. О. Кравець у 2013–2014 рр. і позначено «Notae criticae».

Morus alba L.

Cotinus coggygia Scop.

Рис. 1. Гербарні етикетки гербарних зборів В. М. Черняєва.

У 2015 р. куратором Т. В. Мамчур було створено каталог колекторів гербарію, що дозволило виділити в окремі одиниці ряд раритетів, зокрема ексикати «Herbarium Florae Rossica», іменні збори М. С. Турчанинова, В. М. Черняєва, Й. К. Пачоського, Ю. Р. Ланцького та ін. [2, 4].

Історичний період існування «Основного гербария Уманского училища земледелия и садоводства» (правонаступник Уманський національний університет садівництва) описував директор училища М. Е. Сафронов, який відзначив, що гербарій слугував учням училища наочним матеріалом [5]. Тому хранитель гербарію, завідувач кафедри ботаніки В. А. Гаврилюк (у період 1979–1997 рр.), розуміючи його історичну цінність, слідкував за його збереженням і заборонив використовувати в навчальному процесі.

Перелік рослин іменної колекції гербарію В. М. Черняєва

Angiospermae

Moraceae

Morus alba L.

(UM 1923¹) [Шелковица, Тутовина. Растет дико на Кавказе. Разводится в средней и южной России. Цветет в мае. Fructus Mori. № 131. Hb. medic.² Hipp. Czerniaew]

¹ Інвентарний номер

² Відзначено, що лікарська рослина.

Adoxaceae

***Sambucus nigra* L.**

(UM 1924) [Бузина. Растет около жилья, по черным сам и в садах. Цветет в мае и июне.]

***Viburnum opulus* L.**

(UM 1951) [Калина. Растет везде по черным лесам, особенно по луговым местам и заливам. Цветет в мае.]

Betulaceae

***Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.**

(UM 1926) [*Alnus glutinosa* Willd. Ольха. Растет по мокрым лугам. Цветет в марте и апреле. 1860. Hb. Hipp. Czernw.]

***Betula pubescens* Ehrh.**

(UM 1926) [*Betula alba* L. Обыкн. Береза. Растет по черным и смешанным лесам. Цветет в мае. 1860. Hb. Hipp. Czernw.]

***Betula pubescens* Ehrh.**

(UM 1927) [Кучерявая береза. Растет по чернолесью. Цветет в апреле. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

***Corylus avellana* L.**

(UM 1928) [Лещина, орешник. Растет по черным лесам. Цветет в марте и апреле. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

Fagaceae

***Quercus robur* L.**

(UM 1929) [Дуб. Господствующее дерево по черным и смешанным лесам, в Средней и Южной России. Цветет в мае и июне. Cortex et glandes Quercus. №126. Hb. medic. Hipp. Czerniaëw.]

***Quercus robur* L.**

(UM 1930) [Дуб. Растет по черным и смешанным лесам. Цветет в мае и июне. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

Sapindaceae

***Acer campestre* L.**

(UM 1931) [Паклен. Растет по черным лесам. Цветет в апреле.]

***Acer platanoides* L.**

(UM 1932) [Клен. Растет по черным лесам. Цветет в апреле.]

Rosaceae

***Crataegus monogyna* Jacq.**

(UM 1934) [Глод, Боярышник. Растет везде по окраинам лесов, срубам и лесным прогалинам. Цветет в мае. Notae criticae. Б. гладкопестичный. Det. Кравець Т. О., 2013 p.]

***Prunus cerasus* L.**

(UM 1935) [Вишня. Везде в садах сама собой размножается. Цветет в мае. 1864. Herb. Hipp. Czernw.]

***Prunus brigantina* Vill.**

(UM 1936) [*Prunus chamaecerasus* Jaacq. Степная вишня. Растет по цельным степям и около лесов. Цветет в мае. Notae criticae. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woron. Det. Кравець Т. О., 2013 p.]

***Prunus domestica* L.**

(UM 1937) [Слива. Разводится в садах и сама собой размножается от корня. Цветет в мае. 1964. Herb. Hipp. Czernw.]

***Prunus padus* L.**

(UM 1938) [Черемуха. Растет по черным, холодным и сырым лесам всей России. Цветет в мае. Cortex et flores Pruni Padi. Hb. Medic. Hipp. Czernw. Notae criticae. *P. avium* Mill. Ч. обыкновенная. Det. Кравець Т. О., 2013 p.]

***Prunus tenella* Batsch.**

(UM 1933) [*Amygdalus nana* L. Степной миндальник. Растет по цельным степям. Цветет в конце апреля и начале мая.]

Rhamnaceae***Rhamnus cathartica* L.**

(UM 1939) [Жестер. Растет по черным лесам всей России. Цветет в мае. № 23. Вассеae spinae Cervinae. Hb. medic. Hipp. Czerniaew. Notae criticae. Ж. проносной. Det. Кравецъ Т. О., 2013 р.]

***Rhamnus cathartica* L.**

(UM 1940) [Жестер. Растет по черным лесам всей России. Цветет в мае. Вассеae spinae Cervinae. № 23. Hb. medic. Hipp. Czerniaew. Notae criticae. *Rhamnus cathartica* L. Ж. проносной. Det. Кравецъ Т. О., 2013 р.]

***Frangula alnus* Mill.**

(UM 1941) [*Rhamnus frangula* L. Крушина. Растет в черных лесах. Цветет в мае. Notae criticae. *Frangula alnus* Mill. К. ламка. Det. Кравецъ Т. О., 2013 р.]

***Frangula alnus* Mill.**

(UM 1942) [*Rhamnus frangula* L. Крушина. Растет в черных лесах. Цветет в мае. Notae criticae. *Frangula alnus* Mill. Крушина ламка. Det. Кравецъ Т. О., 2013 р.]

Anacardiaceae***Cotinus coggygria* Scop.**

(UM 1943) [*Rhus cotinus* L. Рай-дерево. syn. *Cotinus coggygria* Scop.³ Растет на меловых лесных кряжах Святогорского монастыря. Цветет в мае.]

Cornaceae***Cornus sanguinea* L.**

(UM 1944) [Свидина. Растет по черным лесам. Цветет в мае.]

Salicaceae***Populus tremula* L.**

(UM 1945) [Осина. Растет по черным лесам. Цветет в апреле. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

***Salix caprea* L.**

(UM 1948) [Ива. Растет по черным лесам. Цветет в апреле. 1860. Hb. В.М. Czernw.]

***Salix cinerea* L.**

(UM 1949) [Чернолозь. Растет по мокрым местам. Цветет в марте и апреле. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

***Salix × fragilis* L.**

(UM 1947) [*Salix fragilis* L. Вербa. Растет по лугам и около жилья. Цветет в апреле и мае. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

***Salix triandra* L.**

(UM 1946) [*Salix amygdalina* L. Тала, Белотал. Растет по лугам и около жилья. Цветет в апреле и мае. 1860. Hb. В. М. Czernw.]

***Salix viminalis* L.**

(UM 1950) [Лоза. Растет по берегам реки Дон. Цветет в мае. 1860. Hb. В. М. Czernw. Notae criticae. Ива прутевидная, белотая. Det. Кравецъ Т. О., 2013 р.]

Гербарні зразки представлено 10 родинами відділу Angiospermae: Anacardiaceae, Betulaceae, Cornaceae, Fagaceae, Moraceae, Rhamnaceae, Rosaceae, Salicaceae та Sapindaceae. На етикетках, які видрукувані типографським способом, іноді зазначено рік збору (*Salix cinerea* L. 1860; *Prunus cerasus* L., 1964, рис. 2). Тобто уже з виходом на заслужений відпочинок науковець продовжував свою улюблену справу – досліджувати флору та формувати гербарні колекції.

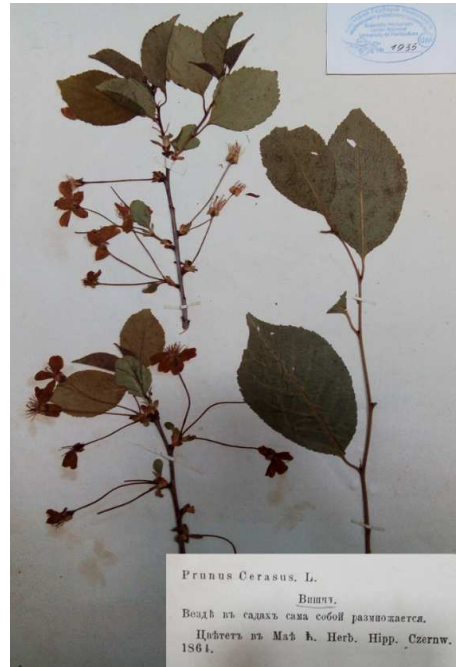
На жаль, колектор В. М. Черняев не вказував даних про місцезнаходження рослин у представлений колекції. Для більш детального та поглибленого дослідження гербарних зразків необхідно звернути увагу на оприлюднені дослідником власні наукові праці. Варто було дослідити, чи була ним виокремлена колекція лікарських рослин, а можливо формувалася узагальнено.

³ Назва авторського рукопису.

Гербарні збори іменної колекції відомого науковця В. М. Черняєва, які були віднайдені у фондах гербарію (UM), характеризуються як раніше невідомими в Україні і більшість їх збережені у гербаріях Києва (KW) та Харкові (CWU). Опрацьовані гербарні зразки дозволять доповнити цей перелік і гербарієм УНУС (UM).

Salix caprea L., 1960 p.

Prunus cerasus L., 1964 p.

Рис. 2. Гербарні зразки В. М. Черняєва.

Висновки

Нами під час опрацювання історичних колекцій фондів гербарію (UM) виявлено невелику кількість зборів відомого українського ботаніка, лікаря В. М. Черняєва. Наявні 29 г.з. належать виключно до деревних порід.

Виявлені у складі історичного гербарію УНУС (UM) збори В. М. Черняєва було опрацьовано та виокремлено в іменну колекцію, що дозволяє поповнити інформаційну базу відомостями щодо наявності цінних колекцій в Україні.

У 2016 р. він зареєстрований у світовій базі Index Herbariorum (New York), йому присвоєно ідентифікатор (акронім) UM та був доступний для українських та зарубіжних науковців.

1. Гербарії України. Index Herbariorum Ucrainicum / Редактор укладач к.б.н. Н. М. Шиян. Київ, 2011. С. 316–322 с.
2. Кравець Т. О., Мамчур Т. В., Чорна Г. А. Екскати Herbarium Florae Rossicae історичного гербарію Уманського училища рільництва і садівництва. *Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. Серія Біологія*. 2015. Вип. № 25. С. 72–76.
3. Черняєв Василь Матвійович. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 25.01.2022).
4. Чорна Г. А., Мамчур Т. В. Гербарні збори інтродуцентів, зроблені Й. К. Пачоським в Уманському Царициному саду (1885–1886 рр.). *Автохтонні та інтродуковані рослини*. 2018. Вип. 14. С. 95–104.
5. Уманское училище садоводства и земледелия / [сост. директором училища М. Е. Сафроновым при участии преподавателей и заведующих отдельными отраслями]. Санкт-Петербург. 1910. С. 37.
6. The World Flora Online «World Flora Online». URL: <http://www.worldfloraonline.org/> (дата звернення: 25.01.2022).

References

1. Herbarii Ukrainy. Index Herbariorum Ucrainicum / Redaktor ukladach k.b.n. N. M. Shyian. Kyiv, 2011. 316–322 s. [in Ukrainian]
2. Kravets T. O., Mamchur T. V., Chorna H. A. Eksykaty Herbarium Florae Rossicae istorychnoho herbariiu Umanskoho uchylshcha rilnytstva i sadivnytstva. *Visnyk KhNU im. V. N. Karazina. Seriya Biolohiia*. Kharkiv, 2015. Vyp. No 25. S. 72–76. [in Ukrainian]
3. Cherniaiev Vasyl Matviyovych. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (data zvernennia: 25.01.2022). [in Ukrainian]
4. Chorna H. A., Mamchur T. V. Herbarni zbory introdutsentiv, зробleni Y. K. Pachoskym v Umanskomu Tsarytsynomu sadu (1885–1886 rr.). *Zbirnyk naukovykh prats «Avtokhtonni ta introdukovani roslyny»*. Uman : NDP «Sofiivka» NANU, 2018. Vyp. 14. S. 95–104. [in Ukrainian]
5. Umanskoe uchilishche sadovodstva i zemledeliia / [sost. direktorom uchilishcha M. E. Safronovym pri uchastii prepodavateley i zaveduiushchikh otdelnyimi otrasliami]. Sankt-Peterburg. 1910. S. 37. [in Russian]
6. The World Flora Online «World Flora Online» URL: <http://www.worldfloraonline.org/> (дата звернення: 25.01.2022).

T. V. Mamchur

Uman National University of Horticulture, Ukraine

HISTORICAL HERBAL COLLECTION OF V. M. CHERNYAYEV IN HERBARIUM UMAN NATIONAL UNIVERSITY OF HORTICULTURE (UM)

The article describes the contribution of the famous Ukrainian scientist Vasyl Matviyovych Cherniaiev to the science of botany and the development of herbarium. Biographical information is provided.

Among the funds of Herbarium (UM) of the students of Uman School of Agriculture and Horticulture (the successor is Uman National University of Horticulture) there is a valuable historical collection of exicates Herbarium Florae Rossicae (1897–1907). It was established that the collection of exicates includes 1920 herbarium specimens (h. s.), the students of the school were included in the serial issues and they presented the flora of Uman region (Kyiv prov.). There is also a collection of excerpts the famous German florist, collector lichenologist, mycologist and bryologist L. G. Rabenhosta (181 h. s., dated 1801, 1803) and V. M. Cherniaiev (29 h. s., 1860, 1864). The processed collections of dendroflora from V. M. Cherniaiev are represented by ten families of the Angiosperms division: Anacardiaceae, Betulaceae, Cornaceae, Fagaceae, Moraceae, Rhamnaceae, Rosaceae, Salicaceae, Sapindaceae. Among them are species *Morus alba* L., *Quercus robur* L., *Rhamnus cathartica* L., which belong to plants with medicinal properties (Hb. medic. Hipp. Cherniaiev).

According to the archival materials of the University Museum and rare old prints of the library, it has been established that the preserved historical collection was a part of "The Main Herbarium of Uman School of Agriculture and Horticulture" and served as material for the training of gardeners on Botany and Ornamental Gardening.

The historical milestones of the scientific life of the famous scientist, who created botanical courses, headed the botanical garden of Kharkiv University and improved the herbarium, were studied. His herbarium collections, which is now stored in herbarium institutions (CWU, KW, MSUD), were purchased to the educational institutions or, probably, they were a gift from a naturalist.

In the herbarium collections of V. M. Cherniaiev, according to the processed labels, the place of plant growth is not indicated, but only the dating, taxa and the name of the collector. Therefore, it should be assumed that the collection is focused on study of the flora of Kharkiv region (1860, 1864) during the period of retirement.

The taxonomic affiliation of herbarium collections is arranged in alphabetical order of taxa and checked according to the modern botanical nomenclature "World Flora Online", as some names are synonymous or absent, and currently have no official recognition. The primary database was created, the inventory number was assigned, the sheets were certified with a stamp with the title (Scientific Herbarium of Uman National University of Horticulture (UM), registered in 2016 in the international database Index Herbariorum (New York).

Therefore, the scientific herbarium of Uman National University of Horticulture (UM) with its historical collections deserves the attention and can rightfully take a place among the leading herbariums of Ukraine.

Keywords: V. M. Chernyaev, herbarium specimens, nominal collections, dendroflora, medicinal plants, herbarium (UM).

Надійшла 27.05.2022.

УДК 582.282.284

doi: 10.25128/2078-2357.22.3.2

С. І. ФОКШЕЙ

Національний природний парк «Гуцульщина»
вул. Дружби, 84, м. Косів, Івано-Франківська область, 78600
e-mail: stellaannafr@gmail.com

ВИДОВЕ РІЗНОМАНІТТЯ РОДУ *CORTINARIUS* (PERS.) GRAY (CORTINARIACEAE) В НПП «ГУЦУЛЬЩИНА»

Рід *Cortinarius* (Pers.) Gray один з найбільших за обсягом у світі серед пластинчастих макроміцетів, проте в Україні види цього роду досліджені недостатньо. У статті наведені результати мікологічних досліджень роду *Cortinarius* упродовж 2010–2020 років на території Національного природного парку «Гуцульщина». У результаті ідентифіковано 41 вид роду *Cortinarius*, серед яких вид *C. caperatus* включений до списків МСОП. Зроблено аналіз співвідношення кількості видів роду *Cortinarius* у світовому масштабі та в Україні, видового багатства досліджуваного роду за допомогою коефіцієнта Тюрінга, розподілу видів за категоріями достатку та за приуроченістю до деревних порід. Найпоширенішими видами на території НПП «Гуцульщина» виявилися: *Cortinarius anomalus*, *C. caerulescens*, *C. caperatus*, *C. delibutus*, *C. multiformis*, *C. trivialis*, *C. violaceus*. До рідкісних на території НПП належать 13 видів, 19 видів в Українських Карпатах зареєстровані лише на території НПП «Гуцульщина».

Ключові слова: *Cortinarius*, коефіцієнт Тюрінга, міра домінування, категорія достатку.

Рід *Cortinarius* (Pers.) Gray (Cortinariaceae) – один з найбагатших за видовим різноманіттям у світі серед пластинчастих грибів, налічує близько 2000 видів [16]. Павутинники поширені в помірних широтах північної й південної півкулі, а також у гірській частині субтропіків і тропіків [9]. В Україні відомо близько 81 вид *Cortinarius* [2, 10, 11, 12], в Українських Карпатах станом на 2019 рік – 66 видів [1]. Рід *Cortinarius* є маловивченим в Україні та потребує подальших досліджень.

Перші знахідки павутинників на території НПП «Гуцульщина» зареєстровані в 2003 році к. б. н. Держипільським Л. М. Це були два види: *Cortinarius mucosum* та *C. multiformis* [7].

Однією з основних ознак павутинників є кортина (павутинисте покривало), завдяки чому родина отримала назву Cortinariaceae (павутинникові), яку дав французький учений, ботанік-міколог Жан Ейм Роже, виходячи із специфіки будови гриба. Часткове покривало переважно зберігається на ніжці у вигляді кільця і павутинок на шапинці. Усі види цього роду мають іржаво-бурий споровий порошок, плодові тіла середніх і великих розмірів.

Таксони *Cortinarius* приурочені до лісових фітоценозів. За еколого-трофічним розподілом представники цього роду є симбіотрофами і утворюють мікоризу як з хвойними, так і з листяними породами дерев [11]. Плодоношення грибів переважно відбувається з кінця літа до пізньої осені. Більшість видів є неїстівними, отруйними та галюциногенними [11].